

Alþingi
Erindi nr. P 130/2169
komudagur 27.4.2004

1-038
PT/-

27.04.04

Alþingi
Nefndasvið
101 Reykjavík

Umsögn um frv.t.l. um búnaðarfræðslu 879. mál og rannsóknir í þágu atvinnuveganna 878. mál frá forstjóra Rannsóknastofnunar landbúnaðarins.

Landbúnaðarnefnd óskaði eftir afstöðu minni til ofangreindra frumvarpa á fundi sem haldinn var þann 20. apríl. Eru hér ítrekaðar helstu athugasemdir sem þar voru fram settar.

Mikil gerjun á sér stað í háskóla-og rannsókn- og þróunarkerfi þjóðarinnar. Vísinda- og tækniráð sem nýtekið er til starfa er ætlað verulegt hlutverk í því starfi. Starfsemi rannsóknastofnana atvinnuveganna er til skoðunar en allt stefnir í þá átt að tengja starfsemi rannsóknastofnana atvinnuveganna nánar við starfsemi skólanna. Háskólunum er í vaxandi mæli ætlað að sækja til samkeppnisjóða um fjármögnun rannsókna og þróunarverkefna. Að því leyti virðast frumvörpin falla að stefnumörkun Vísinda og tækniráðs þó ekki hafi enn verið rætt um sameiningu annarra stofnana sem heyra undir lög um rannsóknir í þágu atvinnuveganna við háskóla (Rannsóknastofnun fiskiðnaðarins, Iðntæknistofnun, Rannsóknastofnun byggingariðnaðarins og Hafrannsóknastofnun) með þeim hætti hér er gert ráð fyrir með RALA og LBH.

Uppstokkun í þekkingarkerfi landbúnaðarins er tímabær. Á síðasta áratug hafa mál þróast með þeim hætti að á vegum landbúnaðarráðuneytis eru reknir þrír skólar á háskólastigi og ætla þeir skólar sér allir metnaðarfullt starf á sviði rannsókna. Að auki eru rannsóknir stundaðar á nokkrum stofnunum utan RALA. Umfangsmiklar rannsóknir tengdar skógrækt fara fram á Rannsóknastöð skógræktar ríkisins. Rannsóknir tengdar landnýtingu, endurheimt landgæða og reyndar skógrækt að nokkru fara og fram innan Landgræðslu ríkisins. Veiðimálastofnun vinnur að verkefnum tengdum lífríki í ám og vötnum en hefur einnig komið að eldisrannsóknnum sem skólarnir og RALA hafa sinnt. Leiðbeiningaþjónusta Bændasamtakanna kemur og að rannsóknnum.

Margt er skylt með þeim rannsóknnum sem á ofangreindum stöðum eru unnar. Stafslíðið á öllum stöðum hefur svipaðan bakgrunn í menntun og færni. Sérþekking

innan líffræðinnar er burðarásinn svo sem erfðafræði, lífeðlisfræði, næringarfræði tilraunastærðfræði o.fl.. Allar eru þessar einingar þó faliðaðar og jafnvel RALA sem er þessara eininga stærst telst fámennari en æskilegt er samkvæmt hugmyndum um svonefndan “ krítiskan massa”. Samtímis er þróunin í þá átt að viðfangsefni sem tekin eru til úrlausnar værða æ flóknari og krefjast í auknum mæli samstarf vísindamanna úr mismunandi fræðigreinum. Í vaxandi mæli er talið æskilegt að starfa í alþjóðlegum verkefnum svo sem innan rannsóknaráætlunar Evrópusambandsins sem Íslendingar greiða til. Þar fara verkefni sístækkandi. Rannsóknæiningar á Íslandi hafa vart afl til þess að taka þátt í slíkum verkefnum vegna smæðar. Samtímis þessari þróun er öreiningunum innan vébanda landbúnaðarins samt ætlað að keppa sín á milli um takmarkað fjámagn bæði innan lands og utan.

Ekki er skynsamlegt að þekkingaröflun, þróun og þekkingarmiðlun fari fram með svo flóknum og sundruðum hætti sem raun ber vitni innan landbúnaðargeirans. Í þeim einingum sem starfa að þekkingaröflun innan vébanda landbúnaðarins er mikill mannaúdur og spennandi kostur að stuðla að því að hann nýttist betur en nú er í þágu atvinnuvegarins og samfélagsins í heild. Megin athugasemd mín er því sú að æskilegt væri að ofangreind aðgerð væri viðtækari og að lágmarki að fram kæmi í frumvarpinu eða athugasemdum við það að ásetningur stæði til frekari samræmingar þeirrar sundurtættu starfsemi sem hér er lýst.

Í öðru lagi hef ég áhyggjur af þeirri athugasemd sem fram er sett í frumvarpinu að sameining þessi leiði ekki til kostnaðarauka. Enginn vafi er á því að sameiningin mun leiða til verulegs tímabundins kostnaðarauka. Þegar er ljóst að nokkrir starfsmenn munu kjósa að ljúka starfsferli sínum við þessa sameiningu og þiggja biðlaun. Af því og nýráðningum hlýst verulegur kostnaður. Einnig væri mjög æskilegt að leggja til nokkurt tímabundið fé til að örva samstarfsviljann þegar starfsmenn ólíkra stofnananna eru að ná samstæðu vinnulagi. Verði auknum fjármunum ekki veitt til stofnanna við þennan samruna er hætt við því að torvelt verði að standa við skuldbindingar sem RALA hefur gengist undir vegna verkefna sem studdar eru með framlögum úr samkeppnissjóðum. Við slíkar aðstæður er og hætt við að lykilstarfsmenn hugsi til hreyfings. Yrði af því mikið tjón sem erfitt væri að bæta. Starfsemin byggir á samfellu í uppbyggingu á þekkingu og færni samtímis því sem metnaðarfull verkefni vinnast áfram. Að þessu er mikilvægt að huga.

Virðingarfyllst,

Þorsteinn Tómasson
-forstjóri-